עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

א) אואמר ר"ל לעולם לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני ירשו שדה פלונית ופלונית שנתתים להם במתנה וירשום ואידך דתנן ב) בהכותב כל נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול למכור מפני שנתנן לבן והבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב גמכר האב מכורין עד שימות הוא מכר הבן אין ללוקח כלום עד שימות האב ג) ואיתמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח וריש לקיש אמר דקנה לוקח ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח ד) קנין פירות כקנין הגוף דמי ור"ל אמר קנה לוקח הקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי: אין הולד של קיימא כו': תנא משום רבי אליעזר אמרו יוציא בגט אמר רבא ר' מאיר ור' אליעזר אמרו דבר אחד רבי אליעזר הא דאמרן ר"מ דתניא ה) ולא ישא אדם מעוברת חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר' מאיר וחכמים אומרים זיוציא ולכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס א"ל אביי ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר הכא אלא משום דקפגע באיסור אשת אח דאורייתא אבל התם דרבנן כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם אלא משום דרבנן ו) וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה אבל הכא מדאורייתא מפרש פרשי מינה אמר רבא ולדברי חכמים חיוציאה בגט אמר מר זוטרא דיקא נמי דקתני יוציא ולא קתני יפריש ש"מ א"ל רב אשי לרב הושעיא בריה דרב אידי ט) התם ז) תנן ח) רשב"ג אומר טכל ששהא באדם ל' יום אינו נפל הא לא שהא ספיקא הוי ואיתמר ט) מת בתוך ל' יום ועמדה ונתקדשה רבינא משמיה דרבא אמר יאם אשת ישראל היא חולצת ט) ואם אשת כהן היא אינה חולצת רב י) משרשיא משמיה דרבא אמר אחת זו ואחת זו חולצת אמר ליה רבינא לרב משרשיא באורתא

רש"י

לעולם לא קנה כו'. לא אמתניתין פליג אלא התם ביש נוחלין י) פליגי אמוראי בדיוקא דמתני' דכי אתא רבין אמר ירש פלוני שדה פלוני ותנתן שדה פלוני לפלוני רבי יוחנן אמר קנה אפילו האי דירושה דמלאדכר לשון מתנה בהאי שטר נוהג לחד מינייהו כולהו נמי מתנה נינהו ור"ל אמר לעולם לא קנה ההוא דירושה דאמרינן להאי הוה מתנה ולהאי ירושה עד שיאמר כו' דתיקו לשון מתנה אתרוייהו: לאחר מותו. שכתב מהיום ולאחר מיתה ואין לאב בהן אלא אכילת פירות בחייו: מכר האב מכורין. לאכול הלוקח פירות כל ימי חיי האב שזכה בזכות שהיה לו לזה בהן: ומת הבן בחיי האב רבי יוחנן אמר לא קנה לוקח. אפילו לכשימות האב דקנין פירות שהיה לו לאב בנכסים הללו כקנין הגוף דמי ואין מכירת הבן מכירה ומתניתין דקתני אין ללוקח בהן כלום עד שימות האב הא כשימות האב יש לו התם דמית האב בחיי הבן ונתקיימה המתנה ומה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו אבל מת הבן לא בא זכות לידו: תנא משום ר"א כו'. ר' אליעזר פליג אסיפא דמתני' וקאי אאין הולד של קיימא יקיים וקאמר איהו אע"פ שאין הולד של קיימא קנסינן ליה דיוציא א) בגט משום דנכנס לספק איסור אשת אח ואע"ג דהשתא איגלאי מילתא דייבום מעליא הואי ומיהו בגט בלא חליצה סגי: דבר אחד. דר"מ נמי קניס את הנושא מעוברת חברו ומינקת חברו ב) לגרשה. אשה שמת בעלה והיא מעוברת או מניקה אסורה להנשא עד עשרים וארבעה חדש שכן תינוק יונק: ולכשיגיע זמנו לכנוס. לסוף כ"ד חדש יכנוס: באיסור אשת אח. כלומר שהיקל להכנס לספק אשת אח שיש לו בניס דדלמא הוי ולד של קיימא הלכך קנסינן ליה: אלא [משום] דרבנן. דמעוברת חברו מדרבנן היא וקא מזלזלי בה ומשום הכי קנסוהו דלא ליתי אחרינא למיעבד הכי: אבל הכא. יבמה מעוברת דאורייתא היא ובדילי מינה ולא בעי למיקנסיה להאי אטו אחריני: ולדברי חכמים. דאמרי לכשיגיע זמנו לכנוס יכנוס מיהו עד שיגיע הזמן יוציא בגט ולא סגי ליה בהפרשה בעלמא: דקתני יוציא. וחכמים אומרים יוציא: התם תנן וכו'. משום דקבעי למבעי הכא מאי: כל ששהה שלשים יום. משנולד חי שלשים יום: באדם אין נפל. להכי נקט באדם דתני סיפא ובבהמה ח' ימים: אינו נפל. ופוטר את אמו מן החליצה: ספיקא הוא. וחולצת ולא מתייבמת. ודוקא אי מספקא לן אי כלו לו חדשיו אי לא אבל אי קים לן דכלו לו חדשיו תנן במסכת נדה (דף מג:) תינוק בן יומו פוטר מן הייבום: מת בתוך שלשים. בן היבמה ונתקדשה לשוק בחזקת שפטורה משום בנה: אם אשת ישראל היא. אם זה שקדשה ישראל הוא שאם תחלוץ מן היבם לאחר קדושין לא תיאסר על בעלה חולצת: ואם זה שקדשה כהן הוא. שאם תחלוץ תיאסר עליו אינה חולצת וסמכינן אולד: באורתא

תוספות

ואמר ריש לקיש לעולם לא קנה כו'. אע"ג דרבא גופיה קאמר ביש נוחלין (ב"ב דף קל.) דהלכה כרבי יוחנן בן ברוקה מ"מ נפקא מינה דהלכה כר"ל לענין ג) [אחר] שאין ראוי ליורשו: ורבי יוחנן אמר לא קנה לוקח. וא"ת לרבי יוחנן אפי' לא מת הבן בחיי האב נמי לא ליקני א דהוי כמו (ב"מ טו.) מה שאירש מאבא מכור לך כיון דאלים קנין פירות כקנין הגוף וי"ל דלגבי הכי לא אלים קנין פירות לבטל לגמרי קנין הגוף דבן וכיון דלבסוף אתיא שדה לידי דבן חשיב מכר ב: קנין פירות כקנין הגוף דמי. מה שהתקינו באושא דאשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה דהבעל מוציא מיד הלקוחות לרבי יוחנן לא איצטריך ג א) וכן משמע בהחובל (ב"ק דף פח: ושם) דמסיק תקנת אושא לר"ל א"נ קנין הגוף דאשה עדיף שאין לבעל פירות אלא מכחה ד ועוד דאין לבעל פירות אלא בתקנתא דרבנן וה"ר יעקב דאורליינ"ש תירץ דאיצטריך תקנתא דאושא להיכא דכתב לה דין ודברים אין לי בפירות נכסייך ה: חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. והיא דהזהב (ב"מ נה:) גבי חמשה חומשין דלא עשו אלא כשל תורה משום דלא איצטריך [לחיזוק] ו והכא גבי איסורא הוא דקניס ר"מ ז אבל גבי ממונא כגון כתובה לא עשו חיזוק אפי' כשל תורה דקאמר ר"מ בפ' אע"פ (כתובות נו: ושם) כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל הא בדרבנן תנאו קיים וקצת תימה אי רבנן דהכא היינו ר' יהודה הא סבירא ליה גבי כתובה דעשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וי"ל דבמילתא דשכיחא עבדו חיזוק ח אבל הכא מילתא דלא שכיחא היא שישא אדם מעוברת חברו ומינקת חברו: ולא קתני יפריש. והא דתני בסוטה בפ' ארוסה (דף כד. ושם) גבי מעוברת חברו ומינקת חברו ט יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן י לשון הפרשה משמע הכי ומשמע הכי אבל יוציא לא משמע אלא בגט יא א"נ התם שקינא לה ונסתרה לא חיישינן שיבא עליה כיון דאסירא ליה מדאורייתא ולא בעיא גט והר"ר יוסף מאורליינ"ש הורה מטעם זה באחד שקידש מינקת חברו שלא להצריך גט אלא הפרשה בעלמא מ) (אפילו לרבי מאיר) כיון דלאו הכי אסורה ליה דכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה ודוקא בנשא הוא דאמר הכא דבעיא גיטא אע"ג דבקדש תוך ג' וברח אי לאו דערוקיה מסתייה היה צריך ליתן גט במעוברת ומינקת חבירו לא החמירו ואין נראה דמאי חומרא דכלה בלא ברכה ממינקת חבירו דתרוייהו מדרבנן יב ד) וקצת היה מדקדק ר"י מהא דתניא התם (כתובות דף ס.) מינקת שמת בעלה הרי זו לא תארס ולא תנשא ואם כשארס צריך ליתן גט לא איצטריך תו למימר לא תנשא יג ומיהו י"ס דגרסי לא תנשא ולא תארס ואיכא למימר דזו אף זו קתני ואפילו גרסינן לא תארס ולא תנשא מצי למימר דנקט ולא תנשא משום רבי יהודה דאפילו לינשא שרי בתר י"ח חדש ובשאלתות דרבי אחאי בפרשה וירא (סימן יג) כתוב גבי מעוברת ומינקת חברו דהיכא דעבר וקידש מפקיע לה בגט מיניה ואפילו אי הוה כהן מפסדינן לה מיניה יד: הא לא שהא ספיקא הויא. ב) לא כמו שפי' הקונטרס דבפיהק ומת ולד איירי [דבהא] אפילו רבנן מודו בפיהק ומת דנפל הוה אלא כשנפל מן הגג או אכלו ארי איירי טו כדאמר בס"פ ר' אליעזר דמילה (שבת דף קלו. ושם) טז והתם פסקינן כרשב"ג וא"ת ואמאי לא אזלינן בתר רוב נשים דולד מעליא ילדן ואר"י דחיישינן למיעוט מצוי כזה כמו במים שאין להם סוף (לקמן קכא.) דאשתו אסורה וגוסס י) שאין מעידים עליו להשיא אשתו יז אע"ג דשמא התם משום ערוה החמירו מ"מ כיון

באורתא אמר רבא הכי. כדקאמרת דאמת זו ואמת זו מוקמת, **ובצפרא הדר ביה.** ואמר אמת כאן אינה מוקמת (שבת קלז:). א"ל. כי מברכתא לרבינא (שם: רב שרביא לרבינא כפי הגירסא בגמ' שם). **שריתו.** נלא תליגה ועכריתו אדרבן שמעון, **יהא רעוא דתשתרו אף תרבא.** דתסרון חלב בחמילה (שם). **ודאן בודאן מותר.** כגון ממזרים בנתינים (קדושין עד:). **ודאן בספיקן.** כגון ממזרי ונתיני בשתוקי ואסופי (שם). **ספיקן בודאן.** שתוקי ואסופי בספיקן. **ספיקן בספיקן.** שתוקי בשתוקין, אסופי באסופין אסופי בשתוקין (שם). **אסור.** שמא זה כשר וזה פסול (שם). **וכותי.** בגמ' מפרש מאי פסיקינהו, וכותים שותפם שהוציא קנתריב בעבי שומרון, כדכתיב (מלכים ב' ח) ויבא מלך אשור מבבל ומכותה וגו' ועל שם שהביאם מכותה נקרא: שהוציא וגרשו בגירוי מלחמת שלריות כדכתיב (שם) וישלח ה' בהם את הארי וגו' (קדושין שם). **הלל שנה.** משנה אחת בבריתא עשרה יוחסין כו' וכל אחמורין שבהם מותרין לבא זה בזה (שם עה.)

תוס' חד מקמאי

אשת כהן חולצת ואסרינן לה אגברא דקי"ל בפר"א דמילה דפיהקן ומת ד"ה (מותר) [נפל] הוא. **עבד וקדשה בתוך ג' חדשים וברח** פליגי רב אחא ורפרם חד אמר משמתין ליה עד שיוציאה בגט (רשמואל) [וחד אמר] ערקוני מסתייה דגלי דעתיה שאין דעתו לכנסה עד אחר שלשה חדשים והלכתא ערקוני מסתייה אבל לא ברח יוציא בגט אפי' קדשה ביום השלמת שלשה חדשים דקי"ל צריכה להמתין ג' חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו. **הרב אלפס כתב** לאלמנת חבירו ולגרושת חבירו בתוך ג' חדשים משמע דהא אם קדש אלמנת אחיו ז) לא איבעיא ג' חדשים אלא אמר ערקוני מסתייה והראב"ד כתב דה"ה אם קדש אשת אחיו דהא לא פסקא דמתני' אתמהא הא שמעתא:

ז) נלפ"ד לפ"ל בתוך ג' חדשים לא אמרינן דערוקין מסתייה דהא אפקתן דמתמיתן אתמר הא שמעתא.

מוסף רש"י

באורתא אמר רבא הכי. כדקאמרת דאמת זו ואמת זו מוקמת, **ובצפרא הדר ביה.** ואמר אמת כאן אינה מוקמת (שבת קלז:). א"ל. כי מברכתא לרבינא (שם: רב שרביא לרבינא כפי הגירסא בגמ' שם). **שריתו.** נלא תליגה ועכריתו אדרבן שמעון, **יהא רעוא דתשתרו אף תרבא.** דתסרון חלב בחמילה (שם). **ודאן בודאן מותר.** כגון ממזרים בנתינים (קדושין עד:). **ודאן בספיקן.** כגון ממזרי ונתיני בשתוקי ואסופי (שם). **ספיקן בודאן.** שתוקי בשתוקין, אסופי באסופין אסופי בשתוקין (שם). **אסור.** שמא זה כשר וזה פסול (שם). **וכותי.** בגמ' מפרש מאי פסיקינהו, וכותים שותפם שהוציא קנתריב בעבי שומרון, כדכתיב (מלכים ב' ח) ויבא מלך אשור מבבל ומכותה וגו' ועל שם שהביאם מכותה נקרא: שהוציא וגרשו בגירוי מלחמת שלריות כדכתיב (שם) וישלח ה' בהם את הארי וגו' (קדושין שם). **הלל שנה.** משנה אחת בבריתא עשרה יוחסין כו' וכל אחמורין שבהם מותרין לבא זה בזה (שם עה.)

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' אליעזר בן יעקב אומר אינו אסור אלא בשלמא אפקתן: (ב) רש"י ד"ה ר' אליעזר בן יעקב אומר אין ממזר: (ג) מ"ה וכולן וכו' אי אמרת בשלמא אפקתן:

מוסף תוספות

פירות כקנין הגוף דמי דמיקנא ממש הוא דהא אי בעי לוקח לזבוני לגוף (במוכר שדהו לפירות) לא מצי לזבוני אלא לענין הפירות בלחוד הוא דאקני ליה הגוף... וכיון שכן אי מית ליה בן בחיי האב לית ליה ללוקח ולא מידי דבעידנא דזבניה מיניה אכתי לא נתרוקן קנין הגוף לבן משום דברשותיה דאב הוה, ואי מית האב בחיי הבן אסתלק ליה ממילא ההוא זכותא דהו"ל לאב בגוף וקם ליה ברשותא דבן מעיקרא דכתביה ניחלה האב ואיגלאי מילתא דמההיא שעתא הוה נכסיה ומשום הכי קני לוקח. **שם.** ומי' שיטמ"ק שם. ג. [ד"ה]אא כיון דאית ליה לבעל פירי הו"ל אשה כבן ולא קנה לוקח. מיהמי סה"ן **שם.** [ז]בלאו הקנתא דאושא מוציא מיד הלקוחות. המכ"ן **שם.** ד. דהכא לא חשיב קנין הגוף לבן שיוכל למכור לפי שלא בא לעולם לירוי אבל התם היה הגוף של האשה מעולם. שיטמ"ק **שם** בשם תוספי הרא"ש. ה. דאע"ג דלית ליה לבעל פירי מוציא מיד הלקוחות. מיהמי סה"ן **שם.** ו. דבכמה מקומות עשו אפי' יותר משל תורה היינו היכא דשייך לקנוס כדי לעשות סייג אבל (הכא) [התם] אפי' בתרומת מעשר ודאי לא הוה שייך למקנס חומש אם לא שאמרה תורה ולכך לא היה לקנוס בשל דמאי. כ"מ **שם:** תוד"ה ומי. ז. [ד"ה]איסורין, בשל תורה מזהר זהירי בהו אינשי ובדילי מיניהו אבל בשל דבריהם לא חמירי להו כולי האי וצריכין חיזוק. רשב"א. ח. דכתובה מלתא דשכיחא היא ועבדי בה רבנן חיזוק. תוס' הרא"ש. ט. שאם קנא לה שותה אליבא דרבנן מפני ש... תוס' הרא"ש. י. אלמא לשון הפרשה משמע בגט דעל כרחך לרבנן צריך להוציא בגט כדקאמר הכא. תוס' הרא"ש. יא. וכיון דפריש תנא הכי דיוציא בגט, שמעינן דלישנא דהפרשה דהתם נמי בגט הוא. ריטב"א. יב. ומה לי חד איסורא ומה לי תרי איסורי. תוס' הרא"ש. יג. [ד]פשיטא דלא תנשא דהא אפי' גט נמי צריכה. מ"י הש"ס. אלא משמע דהכי פירושו לא תארס ואם ארסה

כ א ב מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכה כח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יג סעיף יב:

כא ג מיי' פי"ח מהלכות יבום הלכה כב סמג לאוין קיח טוש"ע שם סימן ד סעיף כה וסימן קסד סעיף ו:

כב ד מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כח סמג שם טוש"ע שם סימן ד סעיף כד:

כג ה מיי' שם וטוש"ע שם סעיף לו וסעיף לז:

הגהות הגר"א

ג) [ד]אם כן מי אמרת דמשיב לא אמרינן דערוקין מסתייה דמתמיתן אתמר הא שמעתא.

ג) באורתא אמר רבא הכי ובצפרא הדר ביה א"ל [ד]שריתו יהא רעוא דתשתרו אף תרבא הכא גבי מעוברת חבירו ומינקת חבירו הנשואה לכהן מאי מי עבוד רבנן תקנתא לכהן או לא אמר ליה [א]הכי השתא בשלמא התם כיון דאיכא רבנן דפליגי עליה דרשב"ג דאמרי אע"ג דלא שהא ולד מעליא הוי גבי אשת כהן כיון דלא אפשר עבדינן כרבנן אבל הכא כמאן נעביד אי כר' מאיר הא אמר יוציא ולא יחזיר עולמית ואי כרבנן האמרי בגט איתמר קדשה בתוך שלשה וברח פליגי בה רב אחא ורפרם חד אמר משמתינן ליה וחד אמר עירוקיה מסתייה הוה עובדא ואמר להו רפרם [ב]עירוקיה מסתייה: ספק בן תשע וכו': אמר ליה רבא לרב נחמן לימא הלך אחר רוב נשים ורוב נשים לתשעה ילדן אמר ליה נשי דידן לשבעה ילדן א"ל נשי דידכו הוו רובא דעלמא א"ל הכי קאמינא רוב נשים ילדן לתשעה ומיעוט לשבעה וכל היולדת לתשעה [ג]עוברה ניכר לשליש ימיה וזו הואיל ולא הוכר עוברה לשליש ימיה איתרע ליה רובא אי כל היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה הא מדלא הוכר לשליש ימיה עוברה ודאי בר שבעה לבתראה הוא אלא אימא רוב היולדת לתשעה עוברה ניכר לשליש ימיה והאי מדלא הוכר לשליש ימיה איתרע ליה רובא ת"ר [ד]ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר מספק רבי אליעזר בן יעקב אומר [ה]אין ממזר מספק מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ספק ממזר ואסור בממזרת ר' אליעזר [ו] אומר אינו ספק ממזר אלא ודאי ממזר ומותר בממזרת רבא אמר [ז]הכי קאמר ראשון ראוי להיות כהן גדול ושני ממזר ודאי מספק ומותר בממזרת ורבי אליעזר בן יעקב אומר אין ודאי ממזר מספק אלא ספק ממזר ואסור בממזרת וקמיפלגי בדרבי אלעזר דתנן [ח]רבי אלעזר אומר [ט]ודאן בודאן מותר ודאן בספקן וספקן בודאן וספקן בספקן אסור [י]ואלו הן ספקן שתוקי ואסופי וכותי [יא]ואמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי הלל שנה עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי וישראלי חללי גירי חרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי וכולן מותרין לבא זה בזה ואת אמרת הלכה כרבי אלעזר אביי סבר לה כשמואל דאמר הלכה כהלל ומוקי לה רבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי הלכתא אהלכתא רבא סבר לה כרב דאמר הלכה כר' אלעזר ומוקי לה לדרבי אליעזר בן יעקב אליבא דהלכתא כי היכי דלא תקשי הלכתא

מי עביד רבנן תקנתא או לא. בעיא זו אליבא דרבנן ולא אליבא דר"ש (כתובות דף פ: וסס) דהלכה כר"מ בגזרותיו היינו דוקא בגזרותיו ולא בקנסותיו [א]: **אי** כל היולדת בו'. כה"ג דייק בדף"ב דכתובות (דף טז:) גבי כל המיפלת בתולה יש לה קול כו' ובפ' המפלת (נדה דף כט.) גבי כל היולדות מטנופות אבל בפרק ואלו טריפות (חולין דף נג.) גבי כל הדורס אין לפרנו נאמנות לא דייק (תע"ג) דכל ולא דוקא: **רוב** היולדת לט' כו'. ות"ת מה מועיל המתנת ג' חדשים משום הבמה אכתי יכול לבא לידי ספק אם תנשא מיד ותלד לו' חדשים ויוס אחד או אפילו ג' ימים דיש להספקפק אם הוא בנו של ראשון ולא נקלט הזרע עד יום ג' או הוא בנו של שני דיולדת לשבעה יולדת למקוטעים וזהו תימה לומר שתהא האשה צריכה להמתין ג' חדשים וג' ימים דלקמן המתנא דג' חדשים דוקא דאמר מוך מיום שמת בו ויום שנתארסה בו [ב] ואין לומר כיון דהמתינה ג' חדשים שרא ליגשא ולא חיישינן שמא תלד משני לסוף ששה חדשים וב' ימים או ג' דהמכינן ארובא דלטו' ילדן ות"כ דהמכינן ארובא דלטו' ילדן א"כ אפילו תוך ג' חדשים תנשא דהמכינן ארובא ואין צריך להמתין אלא חדש אחד ושוב אין ספק דאם תלד לסוף ט' ממיתת ראשון אין להספקפק שמא הוא מז' לאחרון דאזלינן בתר רוב נשים דלטו' ילדן אלא ע"כ כל מקום שיכול לבא לידי ספק המכינו חכמים וי"ל דכ"כ לא היה משתהא הכנת העובר של ראשון עד שלש ימים מן השני [ג]: **ווין הואיל ולא הוכר.** תימה דאמתי לא מוקמינן לה בחזקת איתר ליגם ולא יתחייב באשם תלוי ויהא נמי ולד שני כשר דהמנון מיעוט יולדת לשבעה אחזקה ואיתרע ליה רובא ונהמון ארובא דעובדא ניכר לשליש ימיה דלעיל בפ' ד' אחין (דף ל:) חשבינן לה חזקה גבי ספק קידושין [ד] ולקמן בפ' בתרא (דף קיט. וסס) אפילו היתה ראתה מעוברת חשבינן לה בחזקת זקוקה וכ"ת דאיכא רובא אחרינא דרוב נשים מתעברות ויולדות לפיכך יש להחזיקה כמעוברת מן הראשון דאין סברא כלל לומר בנשים ששהו עם בעליהן כמה שנים ולא עיברו ומתו בעליהם ברוב מעוברות ולקמן (דף קיט.) הוא דאמר לה גבי האשה שהלך בעלה וראתה למדינת הים: **ראשון ראוי להיות כה"ג.** והא דאמר בפ"ק דכתובות (דף יג: וסס) גבי עשר כהנים שפירש אחד מהן ובעל הולד שתוקי שמשתקין אומו מדין כהונה דבעינן זרעו מיוחס אחריו לקמן בפ' נושאין (דף ק:) פריך לה ומשני זרעו מיוחס אחריו דרבנן [ה] וכי גזור רבנן בזנות בישואין לא גזור: **סבר** לה **כרב דאמר הלכה כר' אלעזר.** והא דפריך בעשרה יוחסין (קידושין דף עג. וסס) גבי הא דאמר רבא דבר תורה כו' שתוקי כשר אלא מעתה שתוקי שתוקין לא ישא לאו משום דלרבא שרי שתוקי בשתוקין אלא משום

נאורתא אמר רבא הכי. כדקאמרת: לאפוקי הדר ביה. ושמעתי מפיו שאינה מוקמת: **הכא מאי.** לר' יהושע בריה דרב אידי קבעי לה: **מי עבוד רבנן תקנתא לכהן.** דאע"ג בגיטין יוליף בגט עד שיגיע זמנו התם הוא דלכשיגיע זמנו מצי לאהדורה אבל הכא דאי מגרש לה לא מצי מהדר לה תסגי בהפרשה בעלמא: **עבדינן כרבנן.** ומכיון אולד: **קדשה בתוך שלשה.** שוס אלמנה או גרושה: **עירוקיה מסתייה.** לא בעי למיכפייה לכתוב גט דגלי דעתיה דלא בעי לכנוס עד זמנו: **ורוב נשים לט' ילדן.** ולייתי מטעמא דודאי בר קמא הוא ואשת אח בת בנים בעל: **ווז הואיל ולא הוכר עוברה לשליש ימיה.** דאי הוכר לא הוה מספקא לן: **לשבעה ימיה.** דכתיב ויהי כמשלם חדשים (בראשית לח): **איתרע ליה רובא.** דלא תשדייה בתר רוב נשים אלא ספק בתר מיעוט ספק בתר רוב: **ראשון.** דספק הוה דאי לאיות להיות כהן גדול ממנה נפקא: **והשני.** אם קיימה עד שילדה לו בן ודאי ממזר מספק שמא ראשון בן המת הוה וקאי עליה בברת ואיתתא האי שני ולד מייבי כריתות וממזר: **מאי קאמר.** ר"א בן יעקב היכי מצי לאפוקי מספק ממזר: **אמר אביי כו' ספק ממזר הוי ואסור בממזרת.** ובכאיה: **ר"א** (ג) **אומר אין ממזר מספק אלא ודאי ממזר הוי ומותר בממזרת.** דקסבר ספיקן בודאן מותר: **ושני ממזר ודאי הוי מספק.** כלומר מתון ספק זה נעשה ודאי ממזר ומותר בממזרת: **וקמיפלגי.** אביי ורבא דמר מוקי רבי אליעזר בן יעקב לאיתיה ומר מוקי ליה לאיסורא פליגי בדרבי [ד] אליעזר: **ודאן בספיקן אסור.** שמא הספק כשר הוא ונמצא בא ממזר בקהל וכן ספק ממזר בספק ממזרת דשמא זה פסול וזה כשר: **שתוקי.** שקורא אביו ואמו משתקתו: **אסופי.** שנאסף מן הרוח. ובגולהו אינה לומר שמא מפסול נתעברה: **כותי.** אין מקפיד על קידושי כסף ושטר לגיות ליה גזירה שוה דקיימה קיימה וכי מקדש חד מנסבא לאידך לפיכך כולן ספק ממזרים הם שמא נתקדשה אמו לאחר: **כי אמריתה.** רב יהודה מקיים למילתיה ואזיל כי אמריתה להא שמעתא דרב אמר הלכה כר"א קמיה דשמואל אמר לי כו': **וכולן מותרין לבא זה בזה.** לי אמרת (ה) ספיקן בודאן מותר וכ"ש ספיקן בספיקן הייגו דמשכחת ליה כולן מותרין זה בזה. כהנים לויים וישראלי חללי גירי וחרורי עבדים ומזרמי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי מותרים זה בזה. גירי ומזרמי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי מותרים זה בזה דקסל גרים לא איקרי קהל לפיכך ממזרים מותרים בהן. וכסדר הזה שנויים בקידושין (דף פט.): **ואת אמרת הלכה כר"א.** שאין ממזר מותר בשתוקי ולא שתוקי בשתוקי ולא שתוקי בשתוקי (ו)א"כ לא משכחת לה כולהו מעוברים: (ז) **נשיני.** גבעונים שנתגיירו בימי יהושע בערמה ויש בהן לד עבדות דכתיב (יהושע ט) וימנם יהושע חוטבי עצים ושואבי מים לעדה: הלכתא

דגם אליבא דרבנן אמר רבא מילתיה דהתם להכי פריך לרבנן נמי שתוקי שתוקין לא ישא:

מי עביד רבנן תקנתא או לא. בעיא זו אליבא דרבנן ולא אליבא דר"ש (כתובות דף פ: וסס) דהלכה כר"מ בגזרותיו היינו דוקא בגזרותיו ולא בקנסותיו [א]: **אי** כל היולדת בו'. כה"ג דייק בדף"ב דכתובות (דף טז:) גבי כל המיפלת בתולה יש לה קול כו' ובפ' המפלת (נדה דף כט.) גבי כל היולדות מטנופות אבל בפרק ואלו טריפות (חולין דף נג.) גבי כל הדורס אין לפרנו נאמנות לא דייק (תע"ג) דכל ולא דוקא: **רוב** היולדת לט' כו'. ות"ת מה מועיל המתנת ג' חדשים משום הבמה אכתי יכול לבא לידי ספק אם תנשא מיד ותלד לו' חדשים ויוס אחד או אפילו ג' ימים דיש להספקפק אם הוא בנו של ראשון ולא נקלט הזרע עד יום ג' או הוא בנו של שני דיולדת לשבעה יולדת למקוטעים וזהו תימה לומר שתהא האשה צריכה להמתין ג' חדשים וג' ימים דלקמן המתנא דג' חדשים דוקא דאמר מוך מיום שמת בו ויום שנתארסה בו [ב] ואין לומר כיון דהמתינה ג' חדשים שרא ליגשא ולא חיישינן שמא תלד משני לסוף ששה חדשים וב' ימים או ג' דהמכינן ארובא דלטו' ילדן ות"כ דהמכינן ארובא דלטו' ילדן א"כ אפילו תוך ג' חדשים תנשא דהמכינן ארובא ואין צריך להמתין אלא חדש אחד ושוב אין ספק דאם תלד לסוף ט' ממיתת ראשון אין להספקפק שמא הוא מז' לאחרון דאזלינן בתר רוב נשים דלטו' ילדן אלא ע"כ כל מקום שיכול לבא לידי ספק המכינו חכמים וי"ל דכ"כ לא היה משתהא הכנת העובר של ראשון עד שלש ימים מן השני [ג]: **ווין הואיל ולא הוכר.** תימה דאמתי לא מוקמינן לה בחזקת איתר ליגם ולא יתחייב באשם תלוי ויהא נמי ולד שני כשר דהמנון מיעוט יולדת לשבעה אחזקה ואיתרע ליה רובא ונהמון ארובא דעובדא ניכר לשליש ימיה דלעיל בפ' ד' אחין (דף ל:) חשבינן לה חזקה גבי ספק קידושין [ד] ולקמן בפ' בתרא (דף קיט. וסס) אפילו היתה ראתה מעוברת חשבינן לה בחזקת זקוקה וכ"ת דאיכא רובא אחרינא דרוב נשים מתעברות ויולדות לפיכך יש להחזיקה כמעוברת מן הראשון דאין סברא כלל לומר בנשים ששהו עם בעליהן כמה שנים ולא עיברו ומתו בעליהם ברוב מעוברות ולקמן (דף קיט.) הוא דאמר לה גבי האשה שהלך בעלה וראתה למדינת הים: **ראשון ראוי להיות כה"ג.** והא דאמר בפ"ק דכתובות (דף יג: וסס) גבי עשר כהנים שפירש אחד מהן ובעל הולד שתוקי שמשתקין אומו מדין כהונה דבעינן זרעו מיוחס אחריו לקמן בפ' נושאין (דף ק:) פריך לה ומשני זרעו מיוחס אחריו דרבנן [ה] וכי גזור רבנן בזנות בישואין לא גזור: **סבר** לה **כרב דאמר הלכה כר' אלעזר.** והא דפריך בעשרה יוחסין (קידושין דף עג. וסס) גבי הא דאמר רבא דבר תורה כו' שתוקי כשר אלא מעתה שתוקי שתוקין לא ישא לאו משום דלרבא שרי שתוקי בשתוקין אלא משום

יקוקי

לא תינשא אלא תשאר כמו שהיא עתה באירוסין. תוס' הרא"ש. יד. ועוד אומר רבינו מאיר... [ד]אפי' הדירה הנאת תשמישה עליו על דעת רבים עד שיגיע זמנו לכנוס דהשתא אסירא ליה מדאורייתא אפי' הכי צריך להוציא, דלא דמי לסוטה דשאני התם לפי שהוא שונאה ומאוסה עליו שהרי קנא לה ונסתרה הלכך לא חיישינן שמא יבא עליה. תוס' הרא"ש. טו. שנמצא שלסיבה מת ולא לחולשת טבעיו, אבל אם מת מתוך חולי אפי' אשת כהן חולצת ותאסר לו אפי' כנס. מאירי. טז. פיהקן ומת דברי הכל מת הוא, אלא שמ"מ אינה מתיבמת וכן כתבה גאוני ספרד. מאירי. יז. אע"פ דרוב גוססין למיתה. תוס' הרא"ש. יח. [ז]הכא מקילינן כ"כ לענין אבילות אפי' באותו דחשבינן דהא בר קיימא היכא דלא אפשר כגון באשת כהן. כמוהו מע, תוד"ה כיום. יט. [ז]פיהקן ומת ביום שלשים כיון שהי כל כך כנפל מן הגג תוך שלשים. כמוהו מע, תוד"ה מת. כ. ומפרשי מת כמשמעו פיהקן ומת. שם. כא. ולא נחירא האי פירושא דאי פיהקן ומת ביום ל' לרבנן הוי חי ה"ה לרשב"ג דלא אשכחן פלוגתא ביניהו בפיהקן ומת, ועוד דיום ל' הוי כיום שלפניו. תוס' הרא"ש. עד כאן שייך לעמוד קודם

א. דאי הלכה כמותו לא בעי הכא מידי שהרי בין בכהן בין בישראל לא יחזיר עולמית. מ"ש הש"ס. ב. וכ"ת שאין לאוסרה עוד אחר ג' חדשים משום דההיא שעתא סמכינן ארובא שאם היתה מעוברת היתה עוברה ניכר, א"כ כל הנשים ינשאו לאלתר שנסמוך ארובא לט' יולדות ומאיזה מהן שתתעבר תלד לט' ולא יבא לידי ספק. תוס' הרא"ש. ג. ומשום חששא מועטת שמא לא נקלט הזרע עד יום ג' סמכו על זה, שאי אפשר שאם של ראשון הוא שישתהא הכרתו עד שליש ימיה מן השני. תוס' הרא"ש. ד. אע"פ שבשעה שנולד הספק היתה עומדת בחזקת איסור שבעלה עדיין חי. לעיל ל: תוד"ה אפשר. ה. וקרא אסמכתא בעלמא הוא. כמוהו יג: תוד"ה בעינן.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

יהודי בעלמא הוו מיחדי. [א] ושם כאן פת בסלו כיון שאם היה רוצה (ב) היה בא עליה וכיון שפעמים לא היה בא עליה לא מיקמדמ"ל ולא חזיא לאי לא מיתמא הכי גם להתיחד הוה אסור כלאמר בפ"ק דכתובות (דף ז. ושם) גבי חתן אם פרקה ואשתו נדה הוא יצן בין האנשים ואשתו ישנה בין הנשים [ב] ומשום נושא אשה במדינה אחרת נמי ליכא למיחש [ג] שאם היה אינש שבא עליה ונתעברה ממנו היה מוליכה עמו לעיניו [ד]:

ומממון המוטל בספק חולקים. אפילו רבנן דסומכוס (ב"ק לה:) מודו הכא דלא שייך כאן המוציא מחבירו עליו הראיה שאין זה מוחזק יותר מזה [ד] והוי כמו הללו באין לירש והללו באין לירש דאמר במי שמת (ב"ב דף קמח:) דיחלוקו: **אמר רבי אבא קם דינא.** דוקא בתר דפלג אבל מקמי דפלג לא [ה]: **דאמר ליה אי שתקת שתקת.** פי' ולא תטול כלום ולא כמו שפירש בקונטרס אי שתקת ומוחלנא לך [ו] דהא קתני יקח לו דרך בתחתה [ז] ובפ"ק דב"ק (דף ח.) גבי מכרן לאחד טולן נכנסו תחת הבעלים והוא אשה בזכורית אע"פ שלקח עדיף בתחתונה משום אי שתקת כו' ולא מצי אמרה ליה לכי תהדר כיון שאין בא להפקיע מדינא [ח] ובחד לתתי מכח חד לא מצי למימר ואי לא מזבינא לארבעה דהא פשיטא כיון דלא אתי מכח ארבעה לא שבקינן ליה [ט] ואם תאמר וארבעה לאתו מכח חד ליהדר הוה חד [י] דמי קלרה וי"ל דמצי אמר ליה לא מכרתי אלא מה שיש לי בה:

הוי

הלכתא אהלכתא אמר אביי מנא אמינא לה דכל ספיקא לר' אליעזר בן יעקב כודאי משוי ליה דתניא [מ] ר' אליעזר בן יעקב אומר [א]הרי שבא על נשים הרבה ואין יודע על איזהו מהן בא וכן היא שבאו עליה אנשים הרבה ואינה יודעת מאיזה מהן קבלה נמצא אב נושא את בתו ואח נושא את אחותו ונתמלא כל העולם כולו ממזרין ועל זה נאמר [ו]ומלאה הארץ זמה ורבא אמר לך הכי קאמר [ז]זו מה היא יתר על כן אמר ר' אליעזר בן יעקב [ח]לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה במדינה אחרת שמא יזדווגו זה לזה ונמצא אח נושא את אחותו אינו והא [ט]רב כי איקלע לדרדשיר [מכריז] ואמר מאן הויא ליומא ורב נחמן כי איקלע לשכנציב [מכריז] ואמר מאן הויא ליומא [י]שאני רבנן דפקיע שמייהו והאמר רבא [כ]דתבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים רבנן שלוחייהו הוו משדרי ומודעי להו ואיבעית אימא לרבנן יחודי בעלמא הוא דמייחדי להו דאמר מר [כא]אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו תנא רבי אליעזר בן יעקב אומר [כב]לא ישא אדם [כג]אשתו [כד]ודעתו לגרשה משום שנאמר [2]אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך: ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא ספק אמר אנא בר מיתנא הוא ונכסי דידי הוא ויבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי בנכסי [י]הוי ממון המוטל בספק וממון המוטל בספק חולקין [יא]ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ונכסי דידי הוא בני יבם אמרי את אחינו את ומנתא הוא דאית לך בהדן סבור רבנן קמיה דרב משרשיא למימר מתניתין היא דתנן [כב]הוא אינו יורש אותם והם יורשין אותו והכא איפכא התם אמרי ליה אייתי ראיה ושקול הכא אמר להו אייתו ראיה ושקולו אמר להו רב משרשיא מי דמי התם אינהו ודאי ואיהו ספק הכא אידי ואידי ספק אלא אי דמיא למתני' [להא] דמיא לספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם גופיה דהתם אמרי ליה אייתי ראיה דאחונא את ושקול ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם לבתר דפלג יבם בנכסי מיתנא בני יבם אמרי אייתי ראיה דאחונא את ושקול אמר להו ספק מה נפשייכו אי אחוכון אנא הבו לי מנתא בהדייכו ואי בר מיתנא אנא הבו לי פלגא דפלג אבוכון בהדאי ר' אבא אמר [כה]רב קם דינא ר' ירמיה אמר הדר דינא לימא בפלוגתא דאדמון ורבנן קמיפלגי דתנן [כו]מי שהלך למדינת הים ואבדה לו דרך שדהו אדמון אמר ילך בקצרה וחכ"א יקח לו דרך במאה מנה או יפרח באויר והוינן בה לרבנן [כז]שפיר קאמר אדמון ואמר רב יהודה אמר רב הכא במאי עסקינן ·כגון שהקיפוה ארבעה בני אדם מארבע רוחות א"ה מ"ט דאדמון ואמר רבא [כח]בארבעה דאתו מכח ארבעה וארבעה דאתו מכח חד כולי עלמא לא פליגי דמצו מדחי ליה כי פליגי בחד דאתי מכח ארבעה אדמון סבר מצי א"ל מכל מקום דרכי גבך הוא ורבנן סברי דא"ל [לא] שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו לימא ר' אבא דאמר כרבנן ור' ירמיה דאמר כאדמון אמר לך ר' אבא אנא דאמרי אפילו באדמון עד כאן לא קאמר אדמון התם אלא משום דא"ל ממה נפשך דרכי

שפיר קאמר אדמון. דקסלקא דעתא שהקיפו אדם אחד מכל רוחותיו דאמר אורחיה גביה הוא: **ארבעה בני אדם.** דכל חד וחד מדחי ליה: **דאתו מכח ארבעה.** שהקיפו אנשים מכרוח לגלו: **אי שתקת שתקת.** ולא תעלה עליך בדמיים יקריים:

(דף סז.): **קבלה.** נתעברה: **ונטמאה לכל העולם כולו ממזרים.** מספק קרו להו ממזרים: **זו מה היא.** לשון קפקר: **יתר על כן.** דאפי' הכא דע"י נישואין הוה והדבר מפורסם גזר ר"ל בן יעקב: **מאן הויא ליומא.** מי חפצה לינשא ליומיה שתעבכ כאן: **דפקיעי.** כ"ע בשמייהו וקורמין לבתו על שמו ואם יבא בנו ממקום אחר ישמע שהיא בת אביו ויפרוש: **שבעה נקיים.** שמא מחמת תימוד פרסה נדה בשעה שנתפייסה: **שלוחייהו הוו משדרי.** שבעה יומי קודם ביאתן: **ממון המוטל בספק.** שאין זה מוחזק [ח] בזה יותר מזה דאם זה בן המת אין ליבם בהן כלום ואם בן היבם הוא אין לו בהן כלום אלכך אין כאן מוציא מחברו להטיל עליו הראיה: **ספק ובני יבם.** הספק מוחזק בהן ביותר דממה נפשך אית ליה זכיה בגוויהו אבל בני יבם שמא אין להם חלק בהם שזה בן ראשון הוא וכולה שלו ומשום הכי סבור רבנן למימר היינו מתניתין בפ' נושאין על האונסה [כ] דקתני ספק בן תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון הוא לא יורש אותן לא זה ולא זה דבני ראשון מדמו ליה אבל בני אחרון ובני אחרון אבל בני ראשון והם יורשים אותו בין שניהם: **והכא אמרינן איפכא.** דהוא מוחזק יותר דהתם להכי מדמו ליה דאמרי ליה אייתי ראיה דאחונא את ושקול והכא נמי אמר להו אי אייתו ראיה דאחונא את ושקול אמר להו אי אייתו ראיה דאחונא את ושקולו: **מי דמי הכא לאינהו ודאי.** שהן יודעין מכח מי הן באין לירש: **אידי ואידי ספיקא ניהו.** שאפילו הספק אין טוען טענת ודאי ואינו יודע מכח מי הוא בא לירש: **בנכסי יבם גופיה.** התם מיתוקמא מתניתין דהוא לא יורש אותן דאמרי ליה אייתי ראיה ושקול אבל בהיא דלעיל שייכם ספק. וגרסה בעיני דההיא מנתא דקמודו ליה שקיל ואידך הוי ממון המוטל בספק וחולקין הוא טוטל חצי וכין כולן חצי: **נכסי דפלג יבם.** עם ספק בנכסי מיתנא כדאמרן לעיל דחולקין: **אי אחוכון אנא הבו לי מנתא דאבוכון.** ואי משום דשקלי אנא פלגא בנכסי מיתנא מהדרנא לכו ההוא פלגא ונחלוק הכל בשוה בין נכסי הראשון בין נכסי האחרון וכגון שהיו נכסי היבם מרובין ואביו [ט] מוענין: **קם דינא.** אחר שנעשה דין בנכסי המת אין זה יכול לחזור ולערער עליהם ומה שהוא שואל בנכסי היבם אמרי ליה אייתי ראיה: **הדר דינא.** ומהדרי ליה פלגא דנכסי מיתנא או פלג כולהו נכסי בשוה: **ואכדה דרך שדהו.** שהיתה שדהו מוקפת משדות אחרים והיה לו דרך על אחת מן הרוחות ואבדה שנשכחו על איזה מן הרוחות היתה: **ילך בקלרה.** יתנו ביניהם דרך קלרה ונקמן מפרש לה: **ארבעה בני אדם.** כל חד וחד מדחי ליה: **דאתו מכח ארבעה.** שהקיפו אנשים מכרוח גלו: **אי שתקת שתקת.** ולא תעלה עליך בדמיים יקריים:

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פט"ו מהל' אישות ביאה הלכה כט:

כה ב ג מיי' פכ"ח מה' אישות הלכה כט סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סימן ב סעיף יח:

כו ד מיי' פי"ח מה' אישות הלכה ט סמג לאוין קיח ועשין רמג טוש"ע י"ד סימן קכב סעיף ח:

כז ה מיי' פ"י מהל' גרושין הלכה כא סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף י וסימן קיט סעיף ח:

כח ו מיי' פ"ב מהל' נחלות הלכה ד סמג עשין ל טוש"ע שם סימן קסב סעי' ג:

כט ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

ל ח מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ה:

לא ט מיי' פט"ו מהל' טוען ונטען הלכה יא טוש"ע מ"מ סימן קמח סעיף ב:

לב י כ ל מיי' שם טוש"ע שם וסעיף ח:

תורה אור השלם

1. אַל תְּחַלֵּל אֶת בְּתֶךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה:

2. אַל תְּחָרֵשׁ עַל רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ:

משלי ג כט

תוספות ישנים

כי פליגי כחד דאתי מכח ארבעה ולא קאמר ט) משום דמצי למוכרם לארבעה דאין לו לשמעיר הדבר אלא בעמה שהוא לו בתה שיהם: אי אייתת ס"ש ב) ומקח דקח בתחה מנה. ומיתה דאיכא למימר לכשהדר שהרי מה יכול להפסידו יותר וא"ל דמוזיל נגיס דהא קאמר לעיל יקח לו דרך בתחה מנה ואין זה זול. וא"ל דכיון שלקח מהארבעה תבעינן כאילו מוחזר המקח ככר ולא שייך לכשהדר וא"כ קאמר ליה אי שתקת ומקחה ומקנה ממני ביוקר:

ט) חסר כאן וא"ל ולא קאמר כחד דאתי מכח חד משום דמצי למוכרם וכו' וכ"ה בתוס' כאן בד"ה דאמר ומהד דאתי מכח חד לא מצי למימר וכו'. ב) לפניו איתא כן בתוס'.

תוס' חד מקמאי

ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי מיתנא ספק אמר בר מיתנא אנא ונכסי דידי הוו. ובני יבם אמרי ליה את אחינו את ומנתא הוא דאית לך. כתב ר"ש ז"ל דמאי דמודו ליה שקיל והשאר הוי ממון המוטל בספק וחלוקין והכי משמע במסקנא דשמעתתא. **ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם** בתר דפלג יבם בנכסי (אלמנה) מיתנא. אמר להו ספק אי אחוכון אנא הבו לי ט) נכסי דפלגא אבוכון בנכסי. ר' אבא אמר קם דינא. ר' ירמיה אמר הדר דינא. משמע לכאורה מדקאמר לבתר דפלג יבם בנכסי מיתנא הא מקמי דפלגא בנכסי מיתנא דכ"ע אמר להו מ"נ דלא שייך למימר קם דינא כיון דלא פלג בנכסי ומיהו בפלוגתא דאדמון ורבנן איכא לעיוני בהא מילתא דהא לא קם דינא בהדייה דאפ"ה אמרו רבנן קם דינא. **ופסק הרב אלפס כר' אבא** דאמר קם דינא כיון דקאי כרבנן. ואע"ג דאמרי' אמר לך ר' ירמיה אנא דאמרי אפילו לרבנן שנויא דחיקא היא. ואע"ג דאיתא בפ' בית שני אחים שחלקו ובא להן אח ממדינת הים רב אמר בטלה מחלוקת וקי"ל כוותיה אלמא הדר דינא שאני התם דחלוקה בטעות הוא והרב ר' אפרים (מה') פסק כר' ירמיה: **ספק ובני יבם שבאו לחלוק** בנכסי סבא ספק א' אנא בר מיתנא ופלגא דידי ובני יבם אמר את ברי ולית ליך ולא מידי הוה יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי. סבא ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי

ספק למימר אי אחוכון אנא הבו לי מנתא בהדייכו, ואי לאו אחוכון אנא לא שקליתו מידי בנכסי מיתנא. ריטב"ש. ז. משום דקשיא ליה לרש"י דלימא ליה לכי תהדר. תוס' הרא"ש. ולפ"ז שפיר הוצרך לפרש אי צייתת צייתת ואוזיל לגבך דהשתא מרויח במה שאינו מחזירו לה, ולא משמע כלל הלשון כך, ועוד וכו'. תוספות קט: תוד"ה ומנן. ז. משמע כמו שיצאת מוכר. שם. אלא ודאי כל היכא דמצי מיהדר ואין שכנגדו נספד בחזרתו דאילו לא לקחו היה דינו כמו עתה אמרינן כמוחזר דמי. תוס' הרא"ש. והכי קאמר דכיון דאתי מכח ארבעה שהפסיד זכותו עמהם הרי נכנס במקומם לגמרי וכאילו החזיר להם שטרותיהם ודן עמהם, דמה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו בין מה שהוא שלו ודאי בין מה שזכה בו מחמת הספק. ריטב"ש. ח. דדינה ליטול בזיבורית, אבל בנוקין לא אמרינן הכי כיון שבא לגרע כוחן. תוס' הרא"ש. ט. שלא יכול להפקיע דינו ע"י מכירתו הואיל וקודם שבא לידו לא היה ראוי לומר כן. תוספות קט: תוד"ה וכנון. י. המוכר. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא דקידושין פ"ט], ב) [נדרים נח.], ג) [יומא יח: ע"ש], ד) שם, ה) ב"מ שם נדה סו., ו) יומא יח: מז. עד: כתובות סב: סג., ז) ל"ל אשה, ח) [ניטין 5. ע"ש היטיב], ט) [נקמן ק:], י) כתובות קט: כה.ע.ב, כ) [נקמן ק:], ל) בפ"א: ומאי, מ) [ועי' תוס' יומא יח: ד"ה יחודין],

---

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ממון וכו' מומחק בנכסי יותר מזה: (ב) תוס' ד"ה יחודי וכו' היה בא עליה. ל"ב ועיין ביאור דיבור זה בתוספות ב"מ סימן פ':

מוסף רש"י

זו מה היא. שאין אדם יודע אותה אשה שהוא נושא אם מותרת לו אם לאו (נדרים נא.). שמא יזדווגו זה לזה. כן שיולד במדינה זו עם בת שיולדת במדינה אחרת (יומא יח:). כי איקלע לדרדשיר. שם היה רגיל ליכן (שם). מאן הויא ליומא. יש אשה שנתפיסה לי ליומא שתתעכב כאן ותצא לאחר מכאן (שם). דפקיע שמייהו. ושמם קרוי על בניהם (שם). צריכה לישב שבעה נקיים. מיום שנתפלגה, שמא ממתת תימוד לאחה דם (שם). יחודי בעלמא. ואין מקקין לכן, אבל שהשאר אשה אין מתאחה כמי שאין לו אשה (שם). אין לו פת בסלו. אוכל היום ודואג על ממחר (שם עד:). הוא אינו יורש אותם. דיוכיו מדמין אותו אלו אבל אבל, והם יורשים אותו. דמי מעבכ על ידן וכוי ממון המוטל בספק וחולקין בין שניהם (לקמן ק:). **ואבדה לו דרך שדהו.** שהמיקו בה בעלי השדות שבמלכיו (בתובות קס:). ילך בקצרה. על כרחם יטול דרך לשדהו אבל דרך קלרים יכריח לו, אבל יכבה ליטול (שם). שפיר קאמר אדמון. דקס"ל בשתרגעת הדות שבקיומיו אל אדם אחד הן, דממה נפשך אוחיכים נגיה הוא (שם). שהקיפוה ארבעה בני אדם. בכל חד וחד מדמי ליה דרכך לאו גבאי הוא (שם). וארבעה דאתו מכח חד. שלקחוה מאדם אחד שהלך זה (שם). אי שתקת שתקת. ואחיל נגבן כשתקנה הדרך ממני (שם).

מוסף תוספות

א. ותימה א"כ מאי קאמר אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו הלא אין יכולים לבא עליהן משום דם חימוד וכו' לכן נראה לפרש וכו'. תוס' יבמות הש"ס ועי' יומא יח: תוד"ה יחודי. ב. וליכא למימר דההיא באינשי דעלמא ולא בצורבא דרבנן דהדירי דהא סתמא קתני לה, לכל אדם. ריטב"א. ג. אע"ג דהשתא לית ליה הוא שינויא דשאני רבנן דפקיע שמייהו. תוס' הרא"ש. כי לפירוש ר"י היה קשה הלשון דקאמר יחודי הוו מייחדי דהו"ל למימר לייחודי בעלמא, כלומר היו מודיעים להם שלא היו רוצים אלא לייחוד בעלמא, מיהו מצינן למימר דלהכי נקט האי לישנא יחודי בעלמא הוו מייחדי להו משום דאתא לשנויי מה שהקשה לא ישא אדם במדינה זו כו' ולהכי קאמר יחודי בעלמא כו' ולא היו באים עליהן כלל. יומא יח: תוד"ה יחודי. ועי' ריטב"א. ד. דאם זה בן המת אין ליבם בהן כלום. תוס' רי"ד. קשיא לי לימא נכסים אלו בחזקת יבם קיימא, מספק אתה בא להוציאם מחזקתו, אל תוציאם, וכענין שאמרו לעיל גבי ספק קידושין וספק גירושין פרק ד' אחין (ל:) אשה זו בחזקת היתר ליבום עומדת מספק אתה בא לאוסרה עלי ואל תאסרנה מספק ור"ל כיון דרוב נשים לתשעה ילדן, ולד זה לראשון היה, אלא דמשום דרוב הילודות לט' עוברן ניכר לשליש ימיה איתרע לה רובא כדאיתא לעיל, והלכך הו"ל ממון המוטל בספק וחולקין, כדרך שהיבמה יוצאה ממנו מספק זה. רשב"ם. ה. [ד]הלשון מוכיח בפירוש דדוקא בתר דפליג היבם עם הספק בנכסי מיתנא הוא דאיפליגו ר' אבא ור' ירמיה. הא לאו הכי מודה ר' אבא לר' ירמיה דיכול שאינו מחזירו לה, ולא משמע כלל הלשון כך, ועוד וכו'. תוספות קט: תוד"ה ומנן. ז. משמע כמו שיצאת מוכר. שם. אלא ודאי כל היכא דמצי מיהדר ואין שכנגדו נספד בחזרתו דאילו לא לקחו היה דינו כמו עתה אמרינן כמוחזר דמי. תוס' הרא"ש. והכי קאמר דכיון דאתי מכח ארבעה שהפסיד זכותו עמהם הרי נכנס במקומם לגמרי וכאילו החזיר להם שטרותיהם ודן עמהם, דמה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו בין מה שהוא שלו ודאי בין מה שזכה בו מחמת הספק. ריטב"ש. ח. דדינה ליטול בזיבורית,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מסורת הש"ס

א) לעיל יט: פסחים ט. וש"נ, ב) כתובות פ:, ג) [לעיל יט: כתובות פ:], ד) לקמן נב. [פה. כתובות נג: פ:],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מי איכא וכו' פלגא בנכסי מיתנא אי מנתא כצ"ל ותיבת פלגא נמחק: (ב) תוס' ד"ה הוי יבם וכו' עליו ועל אמו כגון יוסף ורחל אלו ואלו מודים שיחלוקו פי' רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם והיינו אחי האם מן האב לָבָן עם יורשי הבן: (ג) ד"ה ובית הלל וכו' היכי גבו כתובה. נ"ב כלומר הלא מחויבת שבועה היתה וכיון שמתה ולא נשבעה הוי מוריש שבועה לבניו [והשאר חסר]: (ד) בא"ד לרב ושמואל בשבועות וקא משני התם. נ"ב כלומר על חדא ברייתא מהנך ברייתות קא משני הא מני ב"ש היא דאמר שטר העומד לגבות כגבוי דמי אלמא דלב"ש ניחא דיכולה להוריש שבועה כיון דהוי כמו שמוחזקין בממון: (ה) בא"ד בחזקת הבעל לכך אינה מורשת שאם היו בחזקת וכו' דאין דרך בעלה למכרן:

דרכי חד אית לי גבך. וטענת ברי הוא דידע מאי קתבע מיניה: **מי איכא למימר הכי.** הא לא ידע מאי קא תבע מיניה אי פלגא בנכסי מיתנא (א) אי פלגא מנתא בנכסי יבם ומכח שתי טענות הוא בא עליהם בכל אחת ואחת אומרים לו הבא ראיה: **סבא.** אבי המת והיבם: **הוי יבם ודאי.** יורש ויודע מכח מי הוא בא ומוחזק בנכסים. ולא דמי לההיא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה זכיה בנכסים ממה נפשך אפילו הכי לא חשיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא בא לירש מכח מה הוא בא עליהן: **פלגא דקא מודה להו שקלי.** משפחה והודים נוטלין שלשה: **תילתא דקא מודו ליה.** שני זהודים תילתא דכולהו נכסי: **שקיל.** דהא אמרו ליה אחונא את ואינהו הוו תרי ואיהו שליש: **פש דנקא.** דקמיגלו עליה האי אמר כולה דידי והני אמרי כולה דידן הוא נוטל חצי ובין שניהם חצי: **סבא ויבם בנכסי ספק.** סבא אמר האי בר מיתנא הוא וכיון דאין לו יורש אני קודם דתנן (ב"ב דף קח.) האב קודם לכל יוצאי ירכו ויבם אמר בני הוא ואני יורשו דהאב קודם: **או סבא וספק בנכסי יבם.** שאין ליבם בן אחר סבא אמר את מיתנא ואני יורש את בני מקום שאין לו בן וספק אמר בנו אני ואני יורשו: **חולקין.** דדלמא כולהו דהאי ודלמא כולהו דהאי. ואין לומר האב ודאי מוחזק דאם זה בנו אין כאן לאב כלום: **מתני' שומרת יבם.** ממתנת ומצפה ליבם. כמו עניה זו לשוא שמרה בלא על פי בכתובות (דף סב:): **שנפלו לה נכסים.** מאביה ונלקחה דעתן שנפלו לה כשהיא שומרת יבם: **ובנכסים הנכנסים ויוצאים עמה.** היינו נכסי מלוג שהקרן שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יוצאת יוצאין עמה: ה"ג **ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב.** דספק נשואה היא וזכה היבם בחצי ירושתו מספק שהבעל יורש את אשתו וזו שספק נשואה היא אלנו זכי בפלגא אבל בכתובתה מודים ב"ש דבחזקת הבעל היא ולא פלגי בה יורשי האב. וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דל"פ ומ"ש סיפא דפליגי ב"ש.** מאי שנא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי ב"ש אלא בכח דילה מחזקינן לנכסי דקאמרי מוכרת ונותנת לכתחלה ומאי שנא סיפא דפליגי כשמתה לא מוקמי נכסי מלוג בחזקת יורשיה: ה"ג **אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה.** שנפלה לייבום מאירוסין ונפלו הנכסים לה כשהיא שומרת יבם: **סיפא דנפלה.** לפניו לייבום: **כשהיא נשואה.** הלכך רישא דלגבי ארוסה ממש קי"ל לב"ש תמכור כדתנן לקמן כ"ש זו שאינה אלא זקוקה בעלמא ולב"ה דאמרי בארוסה ודאי לא תמכור לכתחלה אבל אם מכרה ונתנה קיים הכא משום דספק ארוסה היא דאגידא ביה ולאו אשתו ממש היא מודו ב"ה דמוכרת ונותנת לכתחלה:

סיפא

דרכי חד גבך הוא אבל הכא מי איכא למימר הכי ורבי ירמיה אמר לך אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא משום דא"ל אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו אבל הכא מי איכא למימר הכי [א]ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא יבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ספק (א)ואין ספק מוציא מידי ודאי [ב]ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא ובני יבם אמרי אחונא את ומנתא אית לך בהדן פלגא דקמודי להו שקלי תילתא דקא מודו ליה שקל פש להו דנקא הוי ממון המוטל בספק וחולקין [ג]סבא ויבם בנכסי ספק או סבא וספק בנכסי יבם הוי ממון המוטל בספק וחולקין: **מתני'** (ב)[ד]שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים [ה]נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים ויוצאין עמה בחזקת יורשי האב (ג)[ו]כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר (ד)[ז]ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון: **גמ'** מ"ש רישא דלא פליגי ומ"ש סיפא דפליגי אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה וסיפא דנפלה כשהיא נשואה וקסבר עולא זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה

זיקת

הוי יבם ודאי וספק ספק. פי' בקונטרס ודאי שיודע מאיזה כח הוא בא ומוחזק בנכסים ולא דמי להוא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה בנכסים זכיה ממה נפשך אפ"ה לא חשיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא בא עליהם משמע מתוך פירושו דקרי ודאי מה שודאי נוטל חלק בנכסים [א] ובפרק מי שמת (ב"ב דף קנח: ושם) גבי הא דתנן נפל הבית עליו ועל אמו (ב) אלו ואלו מודים שיחלוקו פירש רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם דהיינו אחי האם מאביה עם יורשי הבן היינו אחי הבן מן האב ראובן ולא רצה לפרש יורשי האם בני האם דהיינו אחי הבן מן האם דהיינו בנימין דא"כ ה"ל בנימין ודאי וראובן ספק [ב] ואין ספק מוציא מידי ודאי ואין נראה כלל דאטו מפני שהוא ודאי במקצת הנכסים יהא ודאי בכולן ועוד דאמר התם ומייתי ליה לקמן גבי נפל הבית עליו ועל אביו [עליו] ועל מורישיו והיתה עליו כתובת אשה וב"ח כו' ומסיק דיורשי האב אחי הבן אלמא אע"ג דיש לאב בנים אחרים לא חשבינן להו ודאי וכן בפ"ק דב"ק (דף ט. ושם) גבי אחים שחלקו ובא ב"ח ונטל חלקו של אחד מהן דאמר רב אסי נוטל רביע בקרקע או רביע במעות משום דמספקא ליה אי כיורשים דמו אי כלקוחות [ג] ולא אמרי' שלא יטול כלום שהרי זה המוחזק הוא ודאי במקצת נכסים וכן זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי גבי שנים אוחזים בטלית (ב"מ דף ג.) אלא הא דקרי הכא יבם ודאי היינו משום שהיבם הוא ודאי יורשו של סבא אבל ספק הוא ספק אם הוא יורשו כלל אבל התם בנפל עליו ועל אמו לא הוי בנימין ודאי יורש בכל חצי האחר דאם מתה רחל קודם יוסף הוי ראובן נמי יורשו [ד] וכן בנפל הבית עליו ועל אביו אם מת האב קודם הוי בעל חוב יורש ולא בן האחר [ה]: **ובית הלל אומרים הנכנסים בחזקתן.** בפרק מי שמת (ב"ב קנח. ושם) פליגי בכהאי גוונא ב"ש וב"ה גבי נפל הבית עליו ועל אשתו וקאמר בגמ' בחזקת מי פירוש בית הלל דקאמרי נכסים בחזקתן דהיינו נכסי צאן ברזל בחזקת מי ר' אלעזר אומר בחזקת יורשי האשה [ו] רבי יוחנן אמר בחזקת יורשי הבעל [ז] וריש לקיש אמר יחלוקו ופי' בקונטרס בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פ: ושם) דכי היכי דפליגי התם הכי נמי פליגי אמתניתין דהכא ורבינו תם אומר דלא דמיא הך להתם דהכא לא פליגי ב"ש בכתובה אלא בנכסי מלוג כדאמר בגמ' דכתובה איירה מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי אב כו' אבל התם קתני סתמא יחלוקו משמע דבכתובה נמי פליגי והיינו טעמא דהתם אם הבעל מת תחלה הויא האשה כמו שגבתה כתובתה [ח] אבל הכא שהיא זקוקה ליבם אין לאשה כלום בנכסי הבעל עד אחר החליצה דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים [ט] ואפשר דכולהו אמוראי מודו הכא דנכסי צאן ברזל הוי בחזקת יורשי הבעל והא דלא ערבינהו עם כתובה [י] כדי ליתן טעם לדבר כלומר בחזקת מי שהיו עד עתה דהיינו בחזקת הבעל [יא] אבל בכתובה [יב] דבר פשוט הוא יותר שהיא בחזקת הבעל מנכסי צאן ברזל שהיא הביאה מבית אביה ושמה אותם לבעל וכן צ"ל למאן דאמר התם בחזקת יורשי הבעל [יג] ואם תאמר ולמאן דאמר בחזקת יורשי האשה מ"ש מנפל הבית עליו ועל אמו דמודים בית הלל שיחלוקו ולא מוקמינן להו בחזקת יורשי האם [יד] ויש לומר דשמא קסבר ההוא תנא דירושת יורשי הבעל דרבנן [טו] א"נ אפילו קסבר דהוי דאורייתא כיון דלאו מכח קורבה קאתין [טז] מוקמינן להו בחזקת האשה טפי א"נ משום הכי לא מוקמינן להו התם בחזקת יורשי האם משום דרגילות הוא שהאם היא מתה קודם דקא חשיב בריש יש נוחלין (ב"ב דף קח.) פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא החזיקום בחזקת האם [יז] ואם תאמר ויורשי האשה היכי גבו כתובה (ג) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז.) דאין אדם מוריש שבועה לבניו ומיהו לב"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי והוו כמוחזקין בממון [יח] דכמה ברייתות דפריך מינייהו לרב ושמואל בשבועות (ד) משני התם דאתא כב"ש ולר"א דאמר בחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבועות (דף מח.) אדרב ושמואל אבל ר' יוחנן דאמר בחזקת יורשי הבעל ופי' דנכסים בחזקתם הוא טעם לדבר למה לי תיפוק ליה דאין אדם מוריש שבועה לבניו [יט] ויש לומר דהיא הנותנת דלפי שהנכסים בחזקת הבעל (ה) אינה מורשת שאם היו בחזקת האשה היתה מורשת [כ] כמו לבית שמאי דאמרי כגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי במטלטלי ואיתנהו בעינייהו שנוטל בלא שבועה והא דלא משני הכי בשבועות אלא דוחק להעמידה כב"ש משום דהתם בכתובה איירי אבל הכא דאיירי בנכסי צאן ברזל שהביאה מבית אביה דרגילין להיות בעינייהו דאין דרך לבעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף סו:) המכנסת שום לבעלה אם רצה הבעל למכור לא ימכור:

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פ"ה מהלכות נחלות הלכה ד ה סמג עשין לו טוש"ע אה"ע סימן קסג סעיף ו:
לד ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
לה ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
לו ד מיי' פכ"ב מהל' אישות הלכה י ופ"ג מהלכות נחלות הלכה י סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קס סעיף ה:
לז ה טוש"ע שם ס"ו:
לח ו מיי' שם טוש"ע אה"ע סי' קסח ס"א:
לט ז מיי' שם ופ"א מהלכות יבום הל' א טוש"ע אה"ע שם סעיף ג וסימן קסו סעיף ד:

תוס' חד מקמאי

ספק או סבא וספק בנכסי יבם חולקין:

מתניתין שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמהם ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים נכסים בחזקתן וכתובתה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים והיוצאים עמהן בחזקת יורשי האב וה"ה לנצ"ב שהן בחזקת יורשי הבעל כדין כתובתה ואע"ג דגבי נפל הבית עליו ועל אשתו נצ"ב יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב שאני הכא כיון דשומרת יבם היא יבם במקום בעל קאי וכשם שהוא מוחזק בכתובה כך הוא מוחזק בנצ"ב והרמב"ם כתב גבי שומרת יבם נמי יחלוקו **מסקנא דשמעתתא אליבא דהלכתא** שומרת יבם מן הארוסין כל הנכסים בחזקתן ל"ש נפלו לה בחיי ארוס ל"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם ל"ש עבד בה מאמר ול"ש לא עבד בה מאמר ל"ש בחייה ולפירות ול"ש מתה ולגוף הנכסים ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא שומרת יבם מוכרת ונותנת נכסים הנכנסין והיוצאים עמה וקיים ואפלו עשה בה מאמר ואם מתה נכסים בחזקתן כתובה ונצ"ב בחזקת יורשי הבעל. נ"מ בחזקת יורשי האב ואפי' עשה בה מאמר ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא תחת בעלה קי"ל כרבא דאמר ידו עדיפא מידה ל"ש עבד בה מאמר ל"ש לא עביד בה מאמר והשתא כשמת הבעל קלישא ליה וידו כידה ויחלוקו הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה. אבל לאביי דאמר אליבא דב"ה דידו כידה השתא כשמת הבעל קלישא ליה ידו ונכסים בחזקת יורשי האב. **מיהו** קי"ל **כרבא** ויחלוקו ואע"ג דאמר רב פפא דייקא מתני' כותיה דאביי הלכתא כותיה דרבא דקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם הלכך הלכתא כרבא ויחלוקו. וי"מ **אליבא דרבא** דאמר ידו עדיפא מידה נכסים בחזקת יבם. ורש"י כתב ויחלוקו והא דאמר ואע"ג דקשיא מתה לאביי ה"ה לרבא נמי קשיא אדמפלגי לאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות דאליבא דב"ש יחלוקו. וי"מ דלרבא לא קשיא מתה א) דבמתה ה"ה יחלוקו לכ"ע הואיל והללו באים ליירש אבל בחייה נכסים בחזקתן אפי' לב"ש אפי' עבד לה מאמר ב) ולפי הפירוש הזה לא הוה צריך לאוקמי רישא בדלא עבד לה מאמר. וה"ל לאוקומי רישא וסיפא בחד טעמא בדעבד לה מאמר:

א) ר"ל בנפלו לה נכסים תחתיו דבעל ול"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם לב"ש יחלוקו. ב) עי' תוס' לקמן לט ד"ה אע"ג.

מוסף רש"י

שומרת יבם שנפלו לה נכסים. כשהיא שומרת יבם (כתובות פ:). **מה יעשה בכתובתה.** בנדוניא שהכניסה לו ושמאתן לו בכתובתה וקיבל עליו אחריות ורשאי להוציאם (שם). **ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה.** הן נכסי מלוג שאין שמין אותם עליו ואינו רשאי להוציאן, אלא משנכנסה לרשותו נכנסין עמה וכשהיא יוצאה יוצאין עמה (שם). **וב"ה אומרים נכסים** דצאן ברזל, **בחזקתן.** ובב"ב בפרק מי שמת (קנח:) מפרש בחזקת מי הם מוחזקין, אי בחזקת יורשי הבעל הואיל ואחריותן עליו, או בחזקת יורשי האשה שהיו שלה (שם). **כתובה.** מנה מאתים ותוספת שראויין לבא לה משל בעל, בחזקת יורשי הבעל (שם). **ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון.** ולא על של יבם (לקמן נב. וכתובות נג:).

מוסף תוספות

א. [ו]לפי שהוא ודאי בפלגא אחד יש להיות ודאי בכל הנכסים. ב"ב קנח. תוד"ה נפל. ומשום הכי הוצרך לחלק בין הך דהכא לההיא דרב משרשיא. תוס' הרא"ש. ב. דיורשי האם דהיינו שאר בנים שהיו לה, ודאי בנכסים ואפי' מתה האם ראשונה, ויורשי הבן דהיינו אחיו מאביו ספק, כי אם מתה האם אחרונה אין להם כלום שאין הבן יורש אמו בקבר. ריטב"א. ג. פי' דאי כיורשים הוו אז אין יחזרו על האחין, אי כלקוחות שלא באחריות הוו אז לא יחזרו על האחין ולכך נוטלין רביע. ב"ב קנח. תוד"ה נפל. ד. [ד]הוי אלו ספק כמו אלו בחלק המגיע לבן ולא שייך כאן כלל ספק וודאי. שם. פירוש, דלגבי יבם וספק הספק הוא אם ראוי לירש לסבא או לא ואין ספק מוציא מידי ודאי, אבל התם כמו שבנימין הוא יורש ודאי את יוסף כן ראובן הוא יורשו אלא הספק הוא אם יש נכסים ליוסף כי שמא הוא מת ראשון, הילכך תרווייהו ספק ניניהו בחלק אשר היה ראוי ליוסף. שיטמ"ק. ה. [ו]דמי לההיא דרב משרשיא דלעיל כלל. תוס' הרא"ש. ו. לפי ששלה היו. כתובות פ: תוד"ה נכסים. ז. לפי שהיו באחריותו. שם. ח. [ד]מוחזקין יורשי האב בנכסים כמו יורשי הבעל דהללו באין לירש והללו באין לירש שעדיין לא הוחזק בנכסים לא זה ולא זה ולהכי פליגי התם בחזקת מי ולב"ש יחלוקו. שם. ט. [ו]היכא כבר היה מוחזק בנכסים קודם מיתתה משעת מיתת אחיו, שהוא יורש. שם. י. נכסים וכתובה בחזקת יורשי הבעל. ב"ב קנח. תוד"ה נכסים. יא. שהיו באחריותו דאם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו. תוס' הרא"ש. יב. לא הוצרך ליתן טעם ש וכו'. תוס' הרא"ש. יג. אמאי לא עריב ותני להו נכסים וכתובה בחזקת יורשי הבעל, דאיכא למימר דלא שוו בטעמייהו דנכסי צאן ברזל אינם כ"כ בחזקת יורשי הבעל כמו כתובה. ב"ב קנח. תוד"ה נכסים. יד. הרי דמו להדדי דגבי נפל הבית עליו ועל אמו אם האם מתה תחלה יורשי הבן יורשים הכל ואם הבן מת תחלה יורשי האם יורשין הכל, וכן גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אם אשה מתה תחלה יורשי הבעל יורשים הכל ואם הבעל מת תחלה יורשי האב יורשים הכל. ת"י השלם. טו. ולכך הקלו בה. ת"י השלם. טז. ויכול הוא לגרשה, לא חשבינן כ"כ הנכסים בחזקת יורשי הבעל. ת"י השלם. יז. דגבי הבעל יש לחשוב יותר בחזקת האשה לפי שכמו שדרך האשה שתמות קודם בעלה כך דרך הבעל למות קודם האשה ולא יירשנה ואין זה פורענות ולכך לא סמכה דעתה כולי האי, אבל גבי בן ואם דאם מת לפני האם הוי פורענות להכי תקינו הכא גבי נפל הבית עליו ועל אמו שיהיו בחזקתו לפי שהוא עתיד ועומד לירש את אמו יותר ממה שהוא עתיד הבעל לירש את אשתו. ב"ב קנח. תוד"ה וב"ה. יח. ואז אדם מוריש שבועה לבניו. שם תוד"ה וב"ה (השני). יט. ומצינו למימר כגון שפטרה משבועה, אבל לא משמע הכי. שם. כ. כיון שהיו מוחזקין בממון שבועה כזו יכולה להוריש לבניה כממון. שם

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות